

www.ketab.ir
دفتر خاطر

علامه امیر المؤمنین علیؑ

محمد رضا انصاری

دفتر خاطرات قنبر غلام امیرالمؤمنین علیه السلام

محمد رضا انصاری

انتشارات دلیل ما

چاپ دهم: بهار ۱۴۰۳

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ: نگین

شابک: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۳۹۷ - ۳۱۲ - ۴

تلفن و نامبر: ۳۷۷۴۴۹۸۸ - ۳۷۷۳۳۴۱۳ (+۹۸۲۵)

دفتر مرکزی: قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه ششم، واحد ۶۱۲ و ۶۱۳

ارتباط با ما: www.dalilema.ir | Info@dalilema.ir (خرید آنلاین)

۲۰۱۳

مراکز پخش

قم - خیابان معلم - مجتمع ناشران - واحد ۴۴ | تلفن: ۳۷۷۴۴۹۸۸ و ۳۷۷۳۳۴۱۳

قم - خیابان صفائیه - ویسروی کوچ - پلاک ۷۵۹ | تلفن: ۳۷۷۳۷۰۰۱ و ۳۷۷۳۷۰۱۱

تهران - خیابان انقلاب - خیابان فخررازی - نیشنل - پلاک ۶۱ | تلفن: ۶۶۴۶۴۱۴۱

مشهد - چهارراه شهداء - ضلع شمالی باغ نادری - کوچه شهید خوراکیان - مجتمع کتیبه اول | تلفن: ۳۲۲۳۷۱۱۳-۵

| هرگونه استفاده نوشتاری، صوتی و تصویری و نرم افزاری از این کتاب منوط به اجازه کتبی از صاحب اثر است |

انتشارات دلیل ما

www.dalilema.ir

مرکز نشر و پخش کتب معارف اهل بیت علیهم السلام

۹ سال ناشر نمونه و برگزیده کشوری

با تولید بیش از ۱۰۰۰ عنوان کتاب

سرشناسه: انصاری، محمد رضا، ۱۳۶۶ -

عنوان و پدیاور: دفتر خاطرات قنبر غلام امیرالمؤمنین علیه السلام / محمد رضا انصاری.

مشخصات نشر: قم: دلیل ما، ۱۳۸۶.

مشخصات ظاهری: ۱۸۰ ص.

شابک: 978 - 964 - 397 - 312 - 4

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه به صورت زیرنویس.

موضوع: قنبر، ۱۵ قبل از هجرت - ۵۷۵ ق.

موضوع: داستان‌های مذهبی - قرن ۱۴.

موضوع: داستان‌های فارسی - قرن ۱۴.

رده بندی کنگره: ۷: ۸۵ الف / ۹ / BP

شماره رده دیویی: ۲۹۷ / ۶۸۰

شماره کتابشناسی ملی: ۱۰۹۷۲۸۶

در این کتاب می‌خوانیم:

- ۸ خاطرات از زبان قنبر
- ۸ قنبر کیست؟
- ۹ زندگی شخصی قنبر
- ۱۰ شخصیت قنبر
- ۱۳ سلام! ...!
- ۱۵ خود را معرفی می‌کنم
- ۱۸ حضور حیدری!
- ۲۵ پسر من نیست!
- ۳۱ کودک را دو نیمه کنید!
- ۳۳ تخم شترمرغ و بچه شتر
- ۳۵ خوشا به حال سلمان
- ۳۸ مظلومیت مولایم
- ۴۰ خداهش!
- ۴۶ مرحوم پیامبر ﷺ در جمل
- ۴۸ برده پست
- ۴۹ ایام از سه سال
- ۵۵ امان از بی‌وفایی
- ۵۷ شمعون در صفین!
- ۵۹ صدای مجسمه را شنیدم
- ۶۱ ارزش «لا شیء»
- ۶۳ غلام معاویه را کشتم
- ۶۵ وداع پیامبر ﷺ در صفین
- ۶۸ درختان آمدند!
- ۷۱ یهودی مسلمان شد
- ۷۴ خون دل ۲۵ ساله
- ۸۲ استخوان‌هایش را بشمارید!
- ۸۴ لال سوگند یاد کرد!
- ۸۶ پیراهن گرانقیمت برای تو
- ۸۸ پذیرایی از سارقان تائب!
- ۹۰ عدالت حتی برای من
- ۹۱ غالیان را سوزاند
- ۹۳ پدرم را کشته‌اند
- ۹۹ غلام و صاحب کدامند؟

www.ketab.ir

۱۰۱	برای سی هزار درهم!
۱۰۳	شیطان را دیدم!
۱۰۷	سؤالات قیصر روم
۱۱۱	پیشمرگ علی <small>علیه السلام</small> بودم
۱۱۲	نماز بی ولایت
۱۱۳	آرام باش!
۱۱۴	نامه خدا!
۱۱۶	طعم شیرین ولایت
۱۱۸	با مار سخن گفت!
۱۲۰	اتمام حجت مرغابی‌ها!
۱۲۲	احترام به مهمان
۱۲۴	یادش به خیر... نجف!
۱۲۶	اجازین دزدیده‌اند!
۱۲۸	چرا رزق حرام؟
۱۳۰	گوسفند بازی!
۱۳۳	در برابر علم مولایم زانو زدا!
۱۳۴	چرا سعایت!
۱۳۵	سند برای خانه قاضی
۱۳۴	لعنت خدا و ملائکه بر
۱۳۶	ضریه محکمی به من زدا!
۱۳۸	برای خوشحالی مولایم
۱۵۱	بی شرمی معاویه!
۱۵۳	فاروق کیست؟
۱۵۴	فاخته و شکایت از مار
۱۵۸	عجب مژده زیبایی!
۱۶۲	حتی زره کهنه
۱۶۵	آفرین بر این همه ادب
۱۶۷	یک قطعه گوشت!
۱۶۸	غذای مخفیانه
۱۶۹	خوارج در پل نهروان
۱۷۱	ساعات آخر مولایم حسن <small>علیه السلام</small>
۱۷۴	بخشش مولایم حسین <small>علیه السلام</small>
۱۷۶	خدا حافظ

www.ketab.ir

دفتر خاطرات

www.ketab.ir

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دفتر خاطرات قنبر پیش روی ماست که آن را از زبان خود او می شنویم. نگاه ما و شما به این دفتر با هر خاطرات دیگری متفاوت است. او در واقع روز شمار زندگی‌اش با مولایمان علی علیه السلام را مقابل ما قرار داده است.

قنبر در منصبی بوده که همه ما آرزوی یک لحظه آن را داریم. اکنون با شوقی برخاسته از محبت و ولایت صاحب غدیر، برگ برگ این دفتر و جمله جمله این خاطره‌ها و کلمه کلمه این سرگذشت را مرور می‌کنیم؛ تا لذت با علی علیه السلام بودن را از عمق جان احساس کنیم، و اگر در حضورش نبوده‌ایم از شنیدن ماجراهای او - که در حضورش بوده - لذت ببریم.

✓ **خاطرات از زبان قنبر**

در این مجموعه، داستان‌هایی که دربارهٔ قنبر غلام و خدمتگزار امیرالمؤمنین علیه السلام به ما رسیده، جمع آوری شده است.

در مرحلهٔ بعد، این داستان‌ها به عنوان دفتر خاطرات از زبان قنبر به صورت متکلم و اول شخص مفرد برگردان شده است، به گونه‌ای که گویا داستان‌ها را خود قنبر نقل می‌کند و لحظات زندگی خویش را برای ما بازگو می‌نماید.

در نگاه دیگر، داستان‌ها به ترتیب زمانی چینش شده که جهت گیری دفتر خاطرات در آن معنادار شود و حالت روز شمار پیدا کند.

در شیوهٔ ترجمه، اصل داستان و محتوای آن به طول کامل حفظ شده، و در بعضی از فرازها که نیاز به توضیح بوده جملاتی - بدون تغییر در معنی - اضافه شده است.

www.ketab.ir

✓ **قنبر کیست؟**

و اما... قنبر کیست؟ غلام مولایمان امیرالمؤمنین علیه السلام که عمری را در حضور حضرت از دل و جان خدمت کرد و در فرمان برداری از مولای خود اطاعت بی چون و چرا را روش خویش قرار داد و به این خدمت گزاری افتخار می‌کرد.

او پس از امیرالمؤمنین علیه السلام، این افتخار را از دست نداد و بر درگاه امام حسن علیه السلام و سپس امام حسین علیه السلام افتخار غلامی را داشت. در حکومت غاصبانهٔ زیاد و ابن زبید شیعیان فراری شدند، و امثال قنبر در کوفه گاهی مخفی و گاهی ظاهر بودند؛ و این گونه بود که قنبر در واقعهٔ کربلا نتوانست خود را به آن حضرت برساند.

دوران امام سجاد علیه السلام نیز با همان مشکلات سپری شد، تا در سال ۷۵ که حجاج ثقفی بر کوفه حاکم شد. قنبر به عنوان نزدیک‌ترین فرد به حضرت علی علیه السلام از اولین کسانی بود که حجاج سراغ او را گرفت، در حالی که ۹۰ سال از عمر او می‌گذشت. آن روز قنبر پس از عمری ولایتمداری، به دست آن دشمن سفاک شیعه به شهادت رسید.

✓ زندگی شخصی قنبر

قنبر در کنار انجام وظیفه خدمت‌گزاری مولایش امیرالمؤمنین علیه السلام، برای خود زندگی جداگانه داشت. برای همسر و فرزندان بوده است. پنج فرزند پسر او عبارت بودند از «محمد» و «عبدالله» و «حسین» و «سالم»؛ که سه فرزند اول از پدر حدیث نقل کرده‌اند و او پیش از صد سال عمر کرده است.

حدیث عبدالله از پدرش قنبر از امیرالمؤمنین علیه السلام چنین است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود: «برگزیدگان امت من پشت‌ازان به خیر هستند که وقتی غضب می‌کنند خودداری کرده باز می‌گردند».

۱. بحار الانوار: ج ۶۰ ص ۳۱۲. ارشاد مفید: ج ۲ ص ۳۵۳. عیون اخبار الرضا علیه السلام: ج ۱ ص ۲۳۴.
- تاریخ دمشق: ج ۳۸ ص ۱۴۷، ج ۴۸ ص ۳. تاریخ الاسلام (ذهبی): ج ۱۲ ص ۴۷۴. مسند شهاب: ج ۲ ص ۲۴۳. لسان المیزان: ج ۱ ص ۱۸۷، ج ۳ ص ۳۲۷، ج ۴ ص ۴۷۵. کامل ابن عدی: ج ۷ ص ۲۸۴. میزان الاعتدال: ج ۲ ص ۴۷۲، ج ۴ ص ۲۱۵. اکمال الکمال: ج ۶ ص ۳۹۹، ج ۷ ص ۱۰۰، ۱۳۹. تاریخ بغداد: ج ۴ ص ۴۳۱. مائة منقبة: ص ۱۶۶. مناقب خوارزمی: ص ۳۴۱. معجم اوسط طبرانی: ج ۶ ص ۶۰۰. الغيبة طوسی: ص ۲۴۸. خصال صدوق: ص ۵۵۴. مستدرک الوسائل: ج ۳ ص ۳۰۵. امالی طوسی: ص ۷۰۵. رجال نجاشی: ص ۳۱۹. تاج العروس: ج ۷ ص ۴۱۸.

برای قنبر دو نوه ذکر شده است. یکی به نام «نعیم» یا «یغتم» که تا حدود سال ۱۹۰ در قید حیات بوده و در بصره و سپس مصر سکونت داشته است. نوه دیگر «قنبر» نام داشته که به یاد پدر بزرگ نام گذاری شده است.

از نسل قنبر چند نفر از شخصیت‌های تاریخی را می‌بینیم که به عنوان «قنبری» معروف بوده‌اند. یکی «محمد بن صالح بن علی بن محمد بن قنبر» که نواده چهارم قنبر است. او غلام و خدمتگزار امام رضا علیه السلام بوده که در سفر به خراسان حضرت را همراهی می‌کرده و ۱۲۰ سال عمر کرده است.

«ابوطارق کثیر بن طارق قنبری» از مؤلفین است و کتابی دارد. «احمد بن بشر قنبری» نیز از محدثین است. «محمد بن علی قنبری» شاعری است که مقیم همدان بوده و در حدود سال ۲۵۰ می‌زیسته است.

«ابوالفضل عباس بن حسن بن حشیش بن محمد بن عباس بن حسن بن حسین بن قنبر» نیز نواده هفتم قنبر است، که نام او در تاریخ آمده است.

www.kotab.ir

✓ شخصیت قنبر

در یک نگاه قنبر ملازم همیشگی مولایش امیرالمؤمنین علیه السلام بوده و تربیت یافته آن حضرت است، که در بسیاری از معجزات در کنار اصحاب خاص حضور داشته است.

او از نظر اعتقادی در مراحل والایی از ولایت و برائت قرار داشته است. او در برابر آنچه ابوبکر و عمر و عثمان و معاویه انجام می‌دادند عملاً مقاومت می‌کرد و انزجار خود را نشان می‌داد، تا روزی که در برابر حجاج ایستاد و به قیمت جاننش از امیرالمؤمنین علیه السلام اظهار برائت نکرد، تا به شهادت رسید.

از سوی دیگر او رازدار امیرالمؤمنین علیه السلام بود و شب‌ها همراه حضرت به خانه‌های مستمندان سر می‌زد و به امر آن حضرت بسیاری از حدود شرعی را جاری می‌کرد.

در نگاهی دیگر قنبر از فصاحت و بلاغت بالایی برخوردار بود و خواندن و نوشتن را به خوبی می‌دانست. در بُعدی دیگر او شجاع مردی بود که در جنگ‌های سه گانه مولایش علی علیه السلام یعنی جمل و صفین و نهروان شخصاً حضور داشت، و به میدان رفت و جنگ‌های نمایانی کرد و افراد دشمن را بر خاک مذلت انداخت.

حقیقت آن است که قنبر را باید از نگاه‌های متفاوتی - که در همه آنها حضور پر رنگی داشته - نگریست. انگیزه تدوین کتاب حاضر نیز از همین جا آغاز شد، که با حضور در مکتب ولایت و بررسی زندگی او ابعاد مختلف شخصیتش را بیابیم، و بدون نیاز به تحلیل اصل وقایع و اسکاکنیم.

www.ketab.ir

اینک دفتر خاطرات غلام فداکار و مولایمان امیرالمؤمنین علیه السلام را ورق می‌زنیم، تا از او تسلیم در برابر امام زمان خود حضرت حجة بن الحسن المهدی ارواحنا فداه را بیاموزیم، و چگونگی فداکاری در راه او را یاد بگیریم؛ چه امروز که در پرده غیبت است، و چه روزی که با ظهورش جهان را پر از عدل و داد خواهد کرد.

قم، محمد رضا انصاری

سالروز ولادت امیرالمؤمنین علیه السلام

۱۳ رجب ۱۴۲۸، ۶ مرداد ۱۳۸۶